

MONSTERKLUBBEN

Redaktör Richard Svensson

Etablerad 2008

richard@ungafakta.se

KING KONG

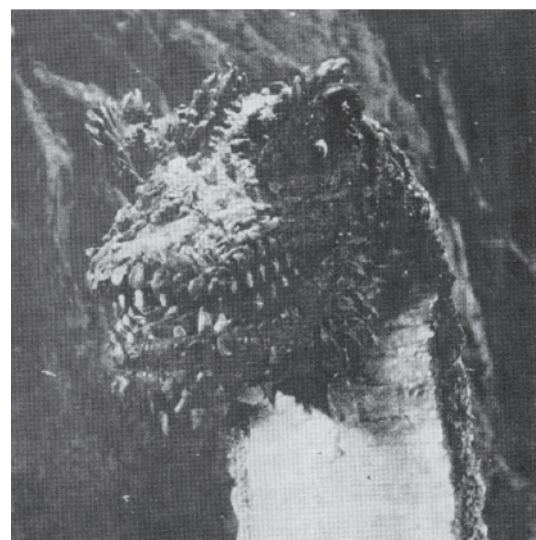
VÄRLDENS ÅTTONDE UNDERVERK, del 2

Äpplet faller inte långt från päronträdet! Kong Jr i kamp med urtidsmonster.

När *King Kong* hade premiär 1933 blev den en otrolig succé, faktisk mycket större än vad filmens producenter, Ernest B. Schoedsack och Merian C. Cooper, hade räknat med. Därför fick de bråttom att klämma fram en uppföljare, en ny film som kunde glida på framgångsvågen med Kong. Redan samma år som *King Kong* gick upp på bio påbörjades arbetet med uppföljaren *Son of Kong*. Man använde samma djungelkulisser och gjorde om en av Kong-dockorna, så den fick ljus päls och ett snällare ansikte. Filmen börjar med att Carl Denham, mannen som fångade in Kong, är efterlyst av en mängd människor som vill kräva honom på pengar. Kong ställde ju till med stor förödelse då han rymt och

staden New York håller Denham ansvarig för eländet. Han lämnar Amerika tillsammans med Englehorn som är kapten på det skepp som tog huvudpersonerna till Dödskallesön i första filmen. De bägge männen far runt i Orienten och försöker tjäna pengar på att skeppa varor. Av en slump träffar Denham den man som en gång sålde honom kartan till Dödskallesön. Mannen berättar att det finns en gömd skatt på ön och Denham och kaptenen tar sig tillbaka dit igen. Med på skeppet finns också fripassageraren Hilda. Väl på Dödskallesön möter Denham och Hilda en mindre version av Kong som sitter fast i en grop med kvicksand. De hjälper apan komma loss och han blir deras trogne följeslagare på ön. Han räddar dem från en anfallande grottbjörn och en märklig drakliknande reptil. En grupp sjömän ledda av Englehorn är ute på egna äventyr och blir bland annat attackerade av en Styracosaurus och en havsorm. I ett förfallet tempel hittar Denham skatten och hinner just plocka på sig nog för att göra sig skuldfri i Amerika, då ön drabbas av ett fruktansvärt vulkanutbrott. Hela Dödskallesön faller sönder och alla försöker ta sig tillbaka till fartyget. Till slut finns bara en liten klippa kvar, där Kong junior och Denham står. Apan har fastnat med foten i en klippskreva och kan inte ta sig loss, men han håller Denham över vattenytan tills Hilda och Englehorn kan rädda honom till båten. Till slut sjunker öns sista spillra med lille Kong under havsytan och försvinner.

Havsormen från Son of Kong.

Son of Kong hade premiär den 22 december 1933 och blev en hyfsad framgång. Ruth Rose, som hade skrivit det slutgiltiga manuset för *King Kong* kunde inte komma på något sätt att göra den nya filmen mer spännande eller hemskare än den första, så hon valde att försöka göra den roligare. Det fungerar tyvärr inte särskilt bra. Kong junior framställs som en ganska löjlig figur, med gester och ansiktsuttryck som verkar vara hämtade från en tecknad film. Musiken saboterar också stämningen när den ska understryka att något är roligt. Endast i de scener då andra monster dyker upp blir filmen spännande och ibland riktigt välgjord. Men Willis O'Brien, som hade gjort effekterna till *King Kong*, avskydde *Son of Kong*. Han tyckte att filmen gjorde om Kong till en löjlig figur och förstörde allt de

King Kongs son -inte riktigt lika hemsk som farsan!.

lyckats skapa med första filmen. Mitt under produktionen drabbades O'Brien också av en personlig tragedi, då hans fru sköt ihjäl både sig själv och deras två söner. När detta hände lämnade O'Brien filmen åt sitt öde och övergav projektet. Det är osäkert hur mycket av animationen av filmens monsterdockor som han själv gjort och hur mycket som utfördes av hans assistenter. Marcel Delgado, som byggde alla dockorna till *King Kong*, tillverkade också monstren till *Son of Kong*. Han hade byggt en stor Styracosaurus-docka till första filmen, som tyvärr blev bortklippt för att filmen inte skulle bli för lång. Styracosaurien dök istället upp i *Son of Kong*, tillsammans med grottbjörnen,

draken och en riktigt läskig havsorm. Idag ägs Styracosaurus-dockan av regisören Peter Jackson, som gjort en nyinspelning av King Kong som vi ska komma tillbaka till strax.

Mighty Joe Young

Det dröjde ända till 1949 innan det kom en ny film som liknade King Kong. Mighty Joe Young (på svenska Fantomen från Afrika) var också producerad av Ernest B. Schoedsack och Merian C. Cooper. Filmen hade Willis O'Brien som chef för specialeffekterna och Marcel

Delgado som dockmakare. Till och med Robert Armstrong, som spelade Carl Denham i Kong-filmerna, var tillbaka i en liknande roll.

Filmen berättar om Max O'Hara (Robert Armstrong) som rest till Afrika för att fånga in lejon till sin nattklubb med djungeltema. Han har med sig ett gäng cowboys som fångar lejonen med lasso. Plötsligt stöter de ihop med en tre meter hög jättegorilla och cowboyerna försöker även fånga honom med lasso. Ett vilt tumult uppstår och O'Hara hamnar i gorillans grepp. En ung flicka dyker upp och skäller på apan, som hon kallar Joe. Det visar sig att de bägge vuxit upp tillsammans och att Joe egentligen är snäll som ett lamm. Flickan Jill Young och Joe blir övertalade av O'Hara att följa med honom till USA och uppträda på hans nattklubb. Först blir det en stor succé. Jill spelar på ett piano som Joe bär på uppsträckta armar och Joe vinner överlägset i dragkamp med 10 av världens starkaste män, bland dem den världsberömda boxaren Primo Carnera.

Men en kväll får Joe besök i sin bur av tre berusade män som håller i honom en flaska whisky. Joe blir stupfull, bryter sig ut och slår sönder hela nattklubben. Flera lejon rymmer från sina burar och anfaller Joe. Myndigheterna kräver att Joe måste avlivas och Jill tillsammans med cowboyn Gregg smugglar ut Joe ur staden i en lastbil. Deras plan är att komma ombord på ett skepp på väg till Afrika. Men under flykten passerar de ett brinnande barnhem och de stannar för att hjälpa till med att få ut alla barnen. På översta våningen finns fortfarande en liten flicka kvar. Joe klättrar upp i ett träd, räddar henne och blir utnämnd till hjälte av tidningarna. I slutet av filmen får man se att Joe, Jill och Gregg har bosatt sig i Afrika.

Willis O'Brien hade varken tid eller ork att utföra alla animationerna av Joe-dockan så han plockade in två andra animatörer, Pete Peterson och Ray Harryhausen. Harryhausen gjorde det mesta av animationen och gick sedan vidare till att bli en av de mest berömda effektmakarna i filmhistorien. Både han och Peterson var utmärkta animatörer. Joes personlighet kommer tydligt fram i alla rörelser och minspel och många scener, särskilt förstörelsen av nattklubben och när Joe slåss mot cowboyerna, är otroligt välgjorda. Marcel Delgados Joe-docka ser mer ut som en riktig gorilla än Kong. Delgado byggde också detaljerade dockor av lejon, människor och hästar. Mighty Joe Young vann en Oscar för bästa specialeffekter, men blev inte riktigt den superframgång man hoppats på. Idag anses den vara en riktig klassiker och en milstolpe i utvecklingen av specialeffekter.

Joe och Jill uppträder på Max O'Haras nattklubb.

Animatören Pete Peterson jobbar med en scen i Mighty Joe Young.

King Kong 1976

Flera gånger har det varit på tal att göra en ny version av *King Kong*. I slutet på 1960-talet blev det nästan av och animatören Ray Harryhausen blev tillfrågad om han ville göra effekterna. 1976 kom till slut den första nyinspelningen, helt utan animationseffekter. Producenten Dino DeLaurentiis beslöt sig för att använda en man i apkostym istället. Det blev makeup-experten Rick Baker som drog på sig Kong-dräkten, som han byggde tillsammans med Carlo Rambaldi. Baker hade en version av Kong som gick emot Rambaldis idéer och samarbetet gnisslade ganska ordentligt mellan dem. Den färdiga Kong-dräkten blev en kompromiss, med en kropp gjord av björnskinns och ett huvud skulpterat av Baker och utrustat med mekanik av Rambaldi. Baker skulpterade faktiskt sju Kong-huvuden, med olika ansiktsuttryck för olika scener. Baker protesterade mot att man använde skinn från riktiga björnar och att den färdiga dräkten blev ett hopkok av både bra och dåliga idéer. Senare gick Rick Baker vidare till att skapa oerhört realistiska apor i filmer som *De dimhöljda bergens gorillor* och *Greystoke*. Han har också byggt monster till *En amerikansk varulv i London* och *Men in Black*-filmerna.

DeLaurentiis lät också Rambaldi bygga en robot av Kong i naturlig storlek. Den var 12 m lång och vägde nästan sju ton. Men den klumpiga \$1,7 miljoner dyra konstruktionen fungerade så dåligt, och liknade dessutom inte kostymen, att den bara användes i några korta klipp då Kong bryter sig fri. Sammanlagt ser man inte mer av den i filmen än 15 sekunder. Mer effektiv är en enorm uppblåsbar Kong som användes i scener då han ligger död på New Yorks gator.

I den här versionen hittas Kong på en ö där man borrar efter olja. Det finns inga dinosaurier, men han brottas kort med en jätteorm. När han fångats in visas han upp i New York på ett oljebolagsjippo. Precis som i originalet rymmer han och slår sönder ett tåg. Till slut klättrar han upp på World Trade Center (som då var världens högsta byggnad) men blir nedskjuten av helikoptrar. Den största skillnaden från gamla King Kong är att hjältinnan tycker synd om Kong och snart ställer sig på hans

sida. *King Kong* blev en stor framgång och drog in det tredubbla vad den kostat att göra. Den vann en Oscar för bästa effekter, men de som gillar den gamla versionen ger inte mycket för filmen. Jessica Lange, som spelar hjältinnan Dwan, blev i varje fall en stjärna och fick fart på sin karriär. *King Kong* var hennes första film.

King Kong Lever

Eftersom filmen, gräslig eller inte, blivit en stor framgång talades det länge om en uppföljare. Den kom 1986 i form av *King Kong Lever*. Det visar sig att Kong inte dött av sitt fall från skyskrapan. Istället har han fått ett mekaniskt hjärta men behöver en blodtransfusion för att överleva. Äventyraren Hank Mitchell hittar en jättelik apona på Borneo och hon förs till USA där Dr Amy Franklin lyckas ge Kong nytt blod och rädda honom. Naturligtvis rymmer aporna snart. Kong dukar under i kamp med militären, medan aponan förs tillbaka till Borneo där hon föder Kongs son.

Peter Jacksons King Kong

Regissören/producenten/manusförfattaren Peter Jackson (som gjorde *Sagan om Ringen*-filmerna) älskar originalet *King Kong* från 1933 och hade länge funderat på hur han skulle kunna göra en egen version. 1996 var det också nära att det hände, men det filmbolag som producerade Jacksons *Kong* drog tillbaka projektet. Anledningen var att en nyinspelning av *Mighty Joe Young* redan var klar och ingen trodde att två filmer om jättegorillor skulle orka dra publikens intresse. Det var kanske lika bra att det hände, för Jacksons *King Kong*-manus från 1996 liknar mest en tramsig *Indiana Jones* och han har själv sagt att han inte var nöjd med det. Efter succén med *Sagan om Ringen*-filmerna kunde Jackson välja och vraka bland filmprojekten. Han valde därför att ta sig an Kong igen. Resultatet stod färdigt 2005. Jacksons *King Kong* utspelar sig 1933 och följer delar av originalets manus.

Liksom i versionen från 1976 blir hjältinnan Ann snart vän med Kong och i slutet på filmen

Jessica Lange i Kongs grepp.

Kong kämpar med en jätteorm i versionen från 1976.

försöker hon rädda honom från undergång. Innan inspelningarna började funderade man ut en genomtänkt beskrivning av Dödsalleen och dess historia. De monster som lever på ön är inga dinosaurier man känner igen, utan ättlingar till *Tyrannosaurus Rex*, *Velociraptor* och andra dinoarter. Kong liknar mest en bergsgorilla och är mycket väl framställd genom dataeffekter. Skådespelaren Andy Serkis utförde alla rörelser som Kong gör i filmen och en förvrängd version av hans röst blev jätteapans olika läten. Serkis reste till Rwanda för att studera hur levande bergsgorillor rör sig. Tekniken med att fånga skådespeleri via datorer och överföra rörelserna till dataanimation användes också framgångsrikt i *Sagan om Ringen*-filmerna, där

Senaste versionen av King Kong förbereder sig att göra upp med en V-Rex (Vastatosaurus Rex).

Serkis gav liv åt Gollum.

Jacksons *Kong* kostade hisnande \$207 miljoner, varav \$20 miljoner gick till Jacksons lön som regissör. Första helgen *King Kong* gick på bio drog den in \$50 miljoner, vilket faktiskt var mindre än filmbolaget beräknat. Därför var några kritiker snabba att utnämna filmen till en flopp. Men under de följande veckorna drog *King Kong* in över \$550 miljoner. Förutom filmens framgångsrika DVD-versioner (det finns en extra lång) har böcker, spel, leksaker och samlarprylar dragit uppmärksamhet till sig.

I *King Kong* från 1933 klipptes en hel scen bort som visade hur män från Carl Denhams expedition blir uppätta av jättespindlar och andra monster i en klippavgrund. Den scenen har sedan dess varit försvunnen, men Jackson gjorde en egen version av den i sin *Kong*. Dessutom gjorde han en rekonstruktion av den försvunna scenen efter stillbilder och teckningar till en dokumentär om den första *Kong*-filmen. Denna rekonstruktion är filmad i svart/vitt och innehåller dockanimerade monster, precis som i originalet.

King Kong far till Japan

I Japan, där man ju gillar jättemonster, har *King Kong* alltid varit populär. I början på 1960-talet köpte filmbolaget Toho rättigheterna till att göra en egen Kong-film. Man valde att tussa ihop honom med sin egen stora stjärna – Godzilla. I *King Kong vs Godzilla* (1962) hittas Kong på en ö i Söderhavet. Han räddar en by på ön från en jättebläckfisk, men blir senare drogad och förd till Japan på en jätteflotte. Samtidigt slår sig Godzilla fri från ett isberg där han suttit fast sedan hans förra film. När flotten med Kong når Japan bryter sig också Kong lös och möter Godzilla i närkamp. Kong kastar stora stenblock på sin motståndare men tvingas tillbaka av Godzillas eld. Militären reser upp ett jättelikt elstängsel kring staden Tokyo för att skydda den mot monstren. Godzilla drivs bort av stötarna från stängslet, men Kong tycks bara bli starkare av elektriciteten och anfaller Tokyo.

Han förstör ett tåg och tar en kvinna som gisslan. Till slut blir han sövd av samma saft som knockade honom på hans hemö. Kong lyfts med ballonger och släpps ner mitt framför näsan på Godzilla. Förhoppningen är att de bägge monstren ska göra slut på varandra. Det blir också en vild kamp mellan dem som slutar med att de bägge faller ned i havet. Efter en stund dyker Kong upp och börjar simma tillbaka till sin ö.

Det här var första färgfilmen för både Kong och Godzilla. Bägge monstren gestaltas av män i dräkter. Tyvärr är Kong-kostymen urusel. Den ser ut som en gammal tovig matta med ett gräsligt apliknande gummiansikte. Av någon anledning har Kong fått ögonbryn! I filmen hör Kong hemma på ön Faro, där han tillbeds som en gud. Denna japanska Kong är mycket större än sin amerikanska förlaga och verkar ha andra krafter (han blir ju starkare av elektricitet). Denna version av Kong har alltså egentligen inget att göra med handlingen i *King Kong* från 1933. *King Kong vs Godzilla* blev en stor framgång över hela världen. Filmbolaget Toho ville genast göra en uppföljare, men av olika anledningar blev det aldrig av. Senaste gången Toho försökte göra en ny version av sin gamla film var 1992, men det visade sig vara omöjligt att få lov att använda namnet "King Kong" igen.

Det dröjde till 1967 innan det kom en ny japansk King Kong. I USA hade den tecknade *The King Kong Show* blivit populär. Serien animerades av ett japanskt bolag och Toho fick loss rättigheter att göra en film baserad på den. Resultatet blev *King Kong Escapes* (i Sverige *King Kong på skräckens ö*). Kong i denna film har varken något att göra med original-Kong eller Godzilla-Kong, utan bygger lätt på händelser i den tecknade serien. Några amerikaner på en ubåt hamnar utanför Kongs ö och han

räddar dem från en havsorm och en T-Rex-liknande dino kallad Gorosaurus. Kong blir strax därefter kidnappad av den onde Dr Who. Denne galne vetenskapsman har redan byggt en Kong-robot som han använder till att gräva fram ett radioaktivt ämne. Men roboten fungerar dåligt och ersätts av Kong, som nu styrs av en kraftfull sändare. Det här varar förstås inte länge och Kong rymmer till Tokyo, med sin robotkopia i hälarna. Kong och Mechani-Kong slåss på

Kong och Godzilla rockar loss!

King Kong Escapes: Kong och Gorosaurus.

toppen av Tokyo Tower där Kong till slut avgår med segern. Liksom han tidigare gjort simmar han sedan hem till sin ö. Kong-dräkten i den här filmen är något bättre än den i *King Kong vs Godzilla*. Handlingen är också mer underhållande och mer anpassad för en yngre publik.

Efter-apningar

King Kong från 1933 fortsatte att visas på bio över hela världen ända in på 1970-talet. Jätteapan har alltid varit lika populär och det är därför kanske inte så förvånande att det kommit diverse mer eller mindre gräsliga kopior. Den första är en japansk film, *Wasui Kingu Kongu*, också gjord 1933 med en man i en apkostym. Denna film tycks nu vara försvunnen, liksom dess uppföljare *Edo ni Arewareta Kingu Kongu*, där Kong dyker upp i ett medeltida Edo (Tokyo). Den första bevarade efter-apningen är troligen den brittiska *Konga* (1961) där en vetenskapsmans experiment får en schimpans att växa till ett jättelikt apmonster. *Konga* lever rövare i London istället för New York. *Mighty Gorga* (1969) stjälar ännu mer från *King Kongs* handling och berättar om en expedition till en främmande djungel, där man letar efter jätteapor. Hjälten råkar ut för kannibaler, en T-Rex, jätteapan Gorga och hinner dessutom rädda hjältinnan, samt hitta en guldskatt. Som alla andra Kong-kopior är Gorga en man (regissören själv, faktiskt) i en ganska usel apkostym. Dino DeLaurentiis *King Kong* från 1976 gav också upphov till ett gäng liknande filmer, bland annat den brittiska parodin *Queen Kong* (1976). Producenterna av denna film blev faktiskt stämda av DeLaurentiis, som trodde att den skulle dra uppmärksamhet från hans egen

Queen Kong på väg upp i Big Ben.

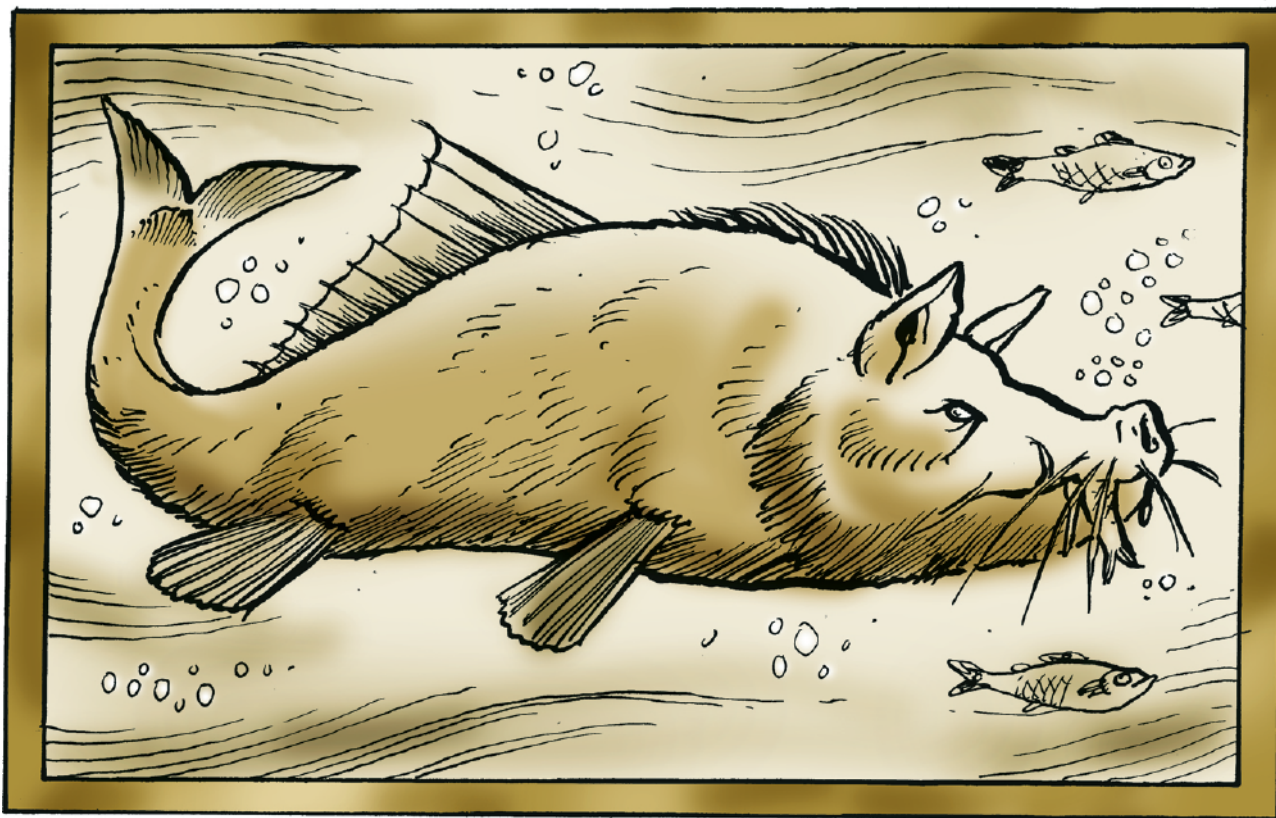
film. *Queen Kong* handlar så klart om en kvinnlig jättegorilla som förälskar sig i en man. På senare år har filmen släppts på DVD. Andra filmer från denna period är den underhållande *The Mighty Peking Man* (1977), gjord i Hong Kong, och den fullständigt urusla koreanska *A*P*E* (1976), där någon i filmhistoriens sämsta apkostym brottas med en levande pytonorm och en död haj. Det finns också filmer som inte alls handlar om någon jätteapa, men som använder Kongs namn. *King of Kong Island* (1968), till exempel, handlar om vanliga gorillor styrda av en galen vetenskapsman.

King Kong kommer nog att fortsätta vara ett av de mest omtyckta monstren på film, i spel och i populärkultur över huvud taget. Kanske kommer det fler versioner av filmen från 1933, kanske kommer det andra tolkningar. Man kan i alla fall vara säker på att Kong, eller någon av hans "släktingar", dyker upp igen i någon form.

*A*P*E (1976) Undvik till varje pris!*

Ur Bestiariet!

Konstiga djur som naturvetare på medeltiden trodde fanns på riktigt!

Hogan

Den franske prästen, upptäcktsresanden och naturforskaren Andre Thevet (1502-1590) berättar om alla möjliga otroliga monster i sitt stora bokverk Cosmology. I volym 2, kapitel 22 tar han upp olika sorters fiskar, bland annat den fruktade Hogan.

Hogan, eller Hoga-fisken, hittar man enligt Thevet i Mexico, speciellt i en stor sjö nära staden Themistitan. Han berättar också att djuret finns i Antarktis, där folket kallar den Andura. Hogan är lika stor som en sjöko eller större och föder levande ungar. Den har ett huvud och öron som liknar grisens, med fem långa morrhår på trynet. Den är också utrustad med långa, vassa betar, vilka gör den till en fara för både andra djur och människor. Hogan är mycket glupsk och gör snart slut på allt liv i den sjön där den håller till. Fiskare jagar den därför både för att den inte ska göra alltför stor skada och för dess läckra kött. Men det kan vara sig svårt att fånga en Hoga. Djuret är både starkt och snabbt och kan dessutom ändra färg som kameleonten. Thevet förklarar att man, då man tittar på Hogan genom vattenytan, kan få se djuret skifta färg från grönt till rött, till gult bara inom några ögonblickningar. Den kan också anta samma färg som botten och på så sätt bli helt osynlig. Den som kunde fiska Hoga ansågs därför vara mycket skicklig!

Den europeiska malen (*Silurus glanis*) tycks vara orsaken till många historier om sjöodjur i Sverige. I många fall talas det om stora fiskar eller monster med "långa spröt" på huvudet, och det har just malen. Nuförtiden är den en sällsynt fisk, men för hundra år sedan och längre tillbaks kunde man hitta den upp till Mellansverige. Den största mal som fångats i Sverige var 3,6 meter lång och vägde hela 180 kg. Malen är idag fridlyst och Fiskeriverket jobbar med att öka dess antal.

"NURSERY BOGIES"

I den här avdelningen berättar vi för alla er elaka barn vad som händer om man inte uppför sig! Förr i världen var det populärt att berätta om så kallade "Nursery Bogies" (barnkammar-monster). De här otäcka figurerna dök upp och straffade barn som inte gjorde som de blev tillsagda. Den här gången ska ni få läsa om den rysliga Skatene från Nordamerika.

Choctaw-indianerna från sydöstra USA berättar om ett sorts troll de kallar Skatene. På dagen vandrar Skatene omkring i form av en människokvinna. Hon är vänlig och ofta vacker. Hon ser till att lära känna en familj, ofta genom att först prata med barnen. Eftersom hon verkar både trevlig och pålitlig blir hon snart inbjuden till att äta middag tillsammans med familjen. Det är när hon väl blivit välkommen in i familjens gemenskap som hon sätter sina onda planer i verket. Precis som Östeuropas vampyrer har Skatene ingen makt över sina offer förrän de har bjudit in henne i sitt hem.

På natten kommer hon tillbaka i form av en jättelik uggle. Hon tar sig in i familjen tält, biter huvudena av föräldrarna och lägger dessa i en gammal skinsäck. Sedan flyger hon ut i vildmarken och försvinner. Skogens vilda djur har länge försökt överlista henne och se vad hon gömmer i sin säck. De anar att Skatene inte är en riktig uggle, men monstret har alltid lyckats överlista dem.

En stam med vildkatter lyckades lista ut vad Skatene egentligen är och de överföll henne en gång för att göra slut på henne. Men Skatene lyckades undkomma och far fortfarande omkring i utkanten av de stora skogarna, på jakt efter nya offer. Men katterna förföljer henne överallt och till slut kommer de att få tag på henne.

